

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — — — — — 3 frt — kr.
Félévre — — — — — 1 frt 50 kr.
Negyedévre — — — — — frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt

Felolvas szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

Főmunkatársak:
Dr. WOLKENBERG ALAJOS és LENGYEL JÓZSEF
A lap kiadója: A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)

Hirdetések jutányos áron vételnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

A tisztviselők az alkotmányban.

Régi idő óta megdöbbenő az a szereplés, melylyel a kormány önkénye alatt álló tisztviselői kar megjelenik a politikai életben, különösen a képviselőválasztások porondján.

Elszomorító, hogy ennek a tekintélyes testületnek, mely műveltség tekintetében tagadhatatlanul az ország essentiáját képezi, nincs politikai meggyőződése, vagy jobban mondva ki van zárva annak a lehetőség, hogy meggyőződéséről hitvallást tegyen, vagy pláne a választási urnánál érvényesítse.

Lidéreznyomásként nehezül reá a kormány erőszakos hatalma, mely utját vágja a szabad gondolkozásnak, mely ugy bánik a tisztviselővel, mintha öntudatlan pária volna, ki vakon tartozik teljesíteni parancsát, aki kénytelen állását és befolyását kortesczélók szolgálatára alacsonyítani.

Mert ha nem ugy eselekszik, — mehet. Előttiink a példa a legközelebbi multból, mely élénk világításban tünteti fel a tisztviselői kar sajnálatraméltó helyzetét, mely undorral tölt el minden nemes lelket, hogy hivatalt vállaljon egy ilyen kormány aerája alatt, melyet ítéleteiben nem a jog, az igazság, hanem a szenvedély, a politikai pártállás mértéke vezérel.

Ugron Jánost, Udvarhely megye alispánját, mellőzve a törvényes eljárásnak rendes menetét, egyszerűen elesapta a belügyminiszter. Ugy bánt el vele, mint ahogy a hűtlen eseléddel szokás, ha a gazda lopáson vagy orgazdaságon fogja. De Ugron János nem lopott, sőt egy tekintélyes kormányférfi állítása szerint egyike volt a legkitűnőbb alispánoknak. Mégis elesapták. Miért? Mert elég merész volt nyíltan megvallani ellenzéki jellemét, védelmébe venni az inquisitorokkal szemben az ellenzéki választó polgárokat.

Ebből le lehet vonni a következtetést, — így jár minden tisztviselő, legyen az községi bíró vagy főispán, ha nem hajt fejet a Bánffy-kabinet gyarlóságai előtt, melynek összes tudományát és tevékenységét esend-

őr-szurony élén hordozzák körül az országban, mely megátalkodott együgyűségében csak az erőszak fegyverével tengetheti nap-nap után nyomorult életét.

Ez az a fennen hangoztatott alkotmányos szabadság!... Az ugynevezett „szabad elvű” rendszernek ez a szabadságszeretete!...

És mivel a dolog így áll s mivel a tisztviselő azért vállal hivatalt, mert szüksége van arra a kenyérre, hogy magát és családját fentartassa, akarva nem akarva kortesczélókké kell süllyednie, elnyomja meggyőződését, áruczikké teszi szavazatát, sőt hatalmi állásából kifolyólag a kényszerűség által szült helyzetében nem ritkán olyan lépésre határozza el magát, mely nemesak a jogrendnek, de minden emberies érzésnek nyílt arezulütése, mely által a közvélemény ítélőszéke előtt sok esetben erkölcsi halottá lesz. Így mig egy részt ellentétbe jön önmagával, lelkiismeretével, másrészt a társadalom szemében elveszti azt a nimbuszt, mely állásának és egyéniségének tiszteletet és tekintélyt kölcsönöz.

Mert ne gondolja senki, hogy a mi tisztviselőink manapság elvből kormánypártiak. Van egy jelentéktelen rész, mely magára oktrojálta ezt a véleményt, jól tudván, hogy különben sem cselekedhetik másként. Ezek usznak az árral, szinte magok is azt hiszik, hogy öntudatosan állanak oszlopot a Bánffy kabinet mellett.

De mi bátran ki merjük mondani, hogy annak a különben tiszteletreméltó karnak zöme határozottan ellenzéki érzelmeket táplál. Hiszen alig tételezhető fel józan emberről, hogy sanetionálja azokat a politikai baklövéseket, melyeken Bánffy a Vaskaputól Szilágy-Somlyóig keresztül esett, hogy helyesnek lássa azt a politikát, mely a nemzet javait osztrák kézre játssza s a polgárságot erkölcsi érzelmeiből is kiforgatni törekszik. Aki tisztviselőinkről ilyen véleményt táplál, az kétségbe vonja szellemök működésének rugékonyságát.

Sőt tovább megyünk. Liberális párt Magyarországon voltaképen nem is létezik. Egy pénzen vásárolt s

erőszakkal összetoborzott tömeg lengeti ezt a zászlót, meg azok, kiket az érdek a kormány szekeréhez lánczol. És ezt az áradatot összetartja, kiegészíti, erős kordonnal zárja körül a tisztviselői kar, hogy onnan moczezanni se lehessen könnyen.

Ezt a kordont kötelessége a nemzetnek legelőszőr keresztül törni, melylyel a közvéleményt meghamisítják. A kuriai bíraskodással sokat el lehet érni, de nem mindent. Azt semmi esetre sem, hogy titkos rendeletek és információk ne működjenek, hogy a hivatalnok a kormány nyomásától vagy éppen boszuálló kezétől meg legyen védve.

Egyedüli mód, hogy a kormánytól függésben álló egyének zárassanak ki az alkotmányos élet sánczai közül. Tisztviselőnek — ha már csakugyan nem élhet vele szabadon — ne legyen szavazati joga.

Ezzel tartozik a nemzet a hivatalnokoknak, mert megmenti őket a zaklatásoktól, megvédi a szenny-től állásuk méltóságát, de tartozik a független polgárságnak is. Nem szabad azt megtűrni, hogy az önálló, a véleményét szabadon nyilvánító elem szavazatát kényszer-szavazatokkal lenyomják s a közvéleményt ily módon meghamisítsák.

A kath. kaszinó

megnyitási ünnepélyén dr. Fodor Gyula alelnök által tartott beszéd.

Püspök urunk ő méltóságának, kaszinónk jószívű védnökének és fentartójának hála és köszönet, ki irántunk való jóindulatának és érdeklődésének sokszor kifejezést adni méltóztatott. Legyen szabad őt kérnünk, hogy valamint nagylelkű adományával kaszinónk fentartását lehetővé teszi, ugy böles tanácsával és atyai gondoskodásával munkálkodásunkat irányítani és bennünk az egyleti szellemet, az összetartozás érzetét növelni kegyeskedjék. Mert meg vagyunk arról győződve, hogy ha ezen intézmény feladatának megfelel, senkinek sem fog annyi örömet okozni, mint az ő nemes és áldozatkész szívének. Másrészt meg vagyunk arról is győződve, hogy a kaszinó erkölcsi beléletének emelésére semmi sines oly jótékony hatással, mint ha az ő felavatott kezei tartják a zászlót, melyre a haladás eszméi vannak írva,

Szatmár város és vidéke nagy örömei kö-zönségének tisztelettel hozom szives tudomá-sára, hogy az **őszi és téli** időnyre szükséges **legdivatosabb**

női és férfi ruha-szövetek

nagy választékban érkeztek „Hazai iparesarnokomba.” Kész szolgálattal Páskuj Imre.

és mintha az ő böles ajkairól halljuk az ígéket, melyeknek testületileg testet adni a mi feladatunk.

Ugyanazért jelen szavainknak nem is lehet feladatunk, hogy kaszinónk működésének irányokat jelöljenek. Nem lehet már azért sem, mert hisz már huszonhárom éve, idestova negyedszázadja tölti be azt a hivatást, a melyet számára az alapítók bölcsesége kijelölt. Én jelenleg egynehány oly dolgot óhajtok itt szóba hozni, a melyek a kath. kaszinó mostani helyzetét illetik, annak önfentartására vonatkoznak s általában az egyesületi szervezetből kifolyólag hogy úgy mondjam bizonyos lélektani föltételeit képezik kaszinónk fennállásának.

Ilyen kérdésnek tartom én első sorban a kaszinó létének jogosultságát, másrészt pedig ezzel szoros összefüggésben életképességét, továbbá ebből kifolyólag helyzetét egyrészt a fennállása elé tornyosuló akadályokkal, másrészt a létét elősegítő tényezőkkel szemben. Azt hiszem e kérdés soha sem volt jogosultabb mint most, midőn előbb a kaszinó némileg elvesztvén az alapot magától egy ideig a lét és nem lét között ingadozott, s midőn másrészt új alapot nyerve izmosan és szívós erővel egyenesedik fel ismét tovább folytatni az eddigi virágzó életet.

Ez a tény bizonyítja különben az életképességet. Az életképesség pedig közönségesen a lét jogosultságának is kriteriuma. A dolog azonban úgy áll kaszinónkra nézve, hogy a sokan, a kik a társadalmi és társulati életről szeretnek elmélkedni és eszméket cserélni, az életképességet kívülről jövő felsőbb erő és hatalom hatásának tartva külön választják a két dolgot s a lét jogosultságának kérdését állítják elére, azon meggyőződésben, hogy társadalmi és társulati életünk nem türi e kaszinó létezését. Nos hát uraim én ezen teoriával szemben itt bátran és nyíltan ki merem jelenteni, hogy a mely kaszinó úgy felel meg nevének s a föltételeknek, melyeket egy város közönsége előbe szab, mint ezen kaszinó, az a kaszinó diadalmasan kiállja a vizsgálatot, a melyet létének jogosultsága fölött bárki tartani akar.

Huszonhárom év óta egyesíti magában a társadalom bizonyos rétegének férfi elemeit, tisztességes alkalmakat nyújt mindenemű társas érintkezésre, önművelésre, olvasásra, zenei és egyéb szellemi élvezetekre, léleküdtető és testedző szórakozásokra, eszmék felvetésére és megvitatására, másrészt nem politizál, visszavonást nem okoz, az ellentéteket nem élesíti, sőt barátságos és családias otthonában elsimitja, szóval mindazon jellemvonásokat egyesíti magában, melyek egy igazi kaszinó tartalmát kiteszik.

Hogy particuláris törekvések tanyája, hogy czimében veszedelmet hord a felekezeti békére, hogy kasztokat állít, hogy a társadalmat szétdarabolja s az összetartozó elemeket szétválasztja, hogy konkurrencziát csinál a polgárokat egyesíteni törekvő másik intézménynek s annak erejét elszívja, és így tovább: mindezek oly állítások, a melyeket csak a bizalmatlanság sugall, a személyes tapasztalat hiánya mondat s a melyeket bebizonyítani senkinek sem lehet.

Vajjon ki győzhetne meg engem, a ki 10-ik éve vagyok a kaszinó tagja, majdnem annyi idő óta tisztviselője, hogy ennek falai között valaha olyan particuláris törekvések jutottak kifejezésre, a melyek városunk polgárait szétválasztani, ellentétekbe keverni akarták volna? Vagy hogy ezen kaszinóban

valaha olyan gyülekezés tartatott, a mely valamennyi polgár szabad gyülekezési jogánál fogva bármely nyilvános helyen megtartható ne lett volna?

Ki győzhetne meg engem arról, hogy a czimben foglalt „katholikus” jelző veszedelmes a felekezeti békére, mikor azt tapasztalom, hogy más vallásu polgártársaink is, a kik bizalommal léptek körünkbe, itt a legzavartalanabb békében élnek és szórakoznak velünk?

Igaz, hogy a „katholikus” jelző erőteljes képvisel ebben a czimben, de azt a nyugodt és szerénységében nem hivalkodó erőt, mely Horátius szavaival élve hüvelybe zárt kard, melyet senki sem kíván forgatni, s mely eszűpán az önvédelem passiv eszköze akar maradni. Ez a jelző nem a támadás fegyvere, hanem inkább a szerénység fedező pajzsa. Bár nem volna kárhóztatandó akkor sem, ha harezki kard volna, mert sajátosságos és érthetetlen divatja korunknak a katholikus intézmények és jelszavak elleni indokolatlan harez, mely annyira megfélemlítette már a gyöngébbeket, hogy vagy a közöny bástyája mögé vonulnak az útegek elől vagy a támadók sorába állanak.

Pedig ez a „katholikus” jelző a béke jelszava czimünkben s a társadalmi teoriák emberei soha semmitől sem lehetnek el oly nyugodtan és zavartalanul, mint ettől a czimtől, a mely ezen intézményt szelidebbé, alázatosabbá s türelmesebbé teszi.

Kasztokat sem állít ez a czim. Mert a mily felekezeti nézet látszik jelentését tekintve — bár hogy nem kizárólagosságot jelent, bárki meggyőződhetik, — ép oly, sőt kétszerte nagyobb mértékben hozza össze a társadalom különböző rétegeit, a melyeket másutt magasság szerint szoktak mérni. Családias jellegét tekintve bármely más hasonló intézménnyel kiállja a versenyt, s ha a rang különbség nélküli felebaráti szeretet Krisztusi tanítás, megilleti a czim, a melyet azért kapott, hogy ilyen legyen.

Hogy városunk másik nagyjelentőségű és általunk is tisztelt és támogatott intézményétől erőt vonna el kaszinónk, azt a vádat szerénységünkönél fogva sem fogadhatjuk el, de meg nem is felel meg a valóságnak. Hála Istennek, városunk elég népes és intelligens arra, hogy két ilyen intézményt egymás mellett megbirjon. Sőt az egyiknek, a miénknek egy árnyalattal különböző jellege épen biztosítja a másikat, hogy nem versenyt provokálunk, hanem az egymás melletti békés fennállást óhajtjuk. Kaszinónknak azon czélja, hogy kath. közvéleleményt teremtsen, nagyon messze áll azon sokak által imputált tendenciától, hogy társadalmi szakadást vagy kaszturalmat akarna teremteni.

Ha mármost azt kérdezem, mi a feladatunk ezen ellenvéleményekkel, s azon idegenkedéssel szemben, a melylyel irányunkban viseltetnek, azt hiszem könnyű rá felelnünk. Nyugodt és önértékes magatartás, conciliáns, összeférő modor, a támadás kerülése részünkről, a mások támadásának szenvedélyesség nélküli czáfolása s összes eljárásunkban a higgadt megfontolás, melynél fogva sikereinkben el nem bizakodunk, nehéz körülmények között nem esüggedünk s nem heveskedünk.

Ily módon kell kivivnunk azok becsülését és bizalmát, a kik együletünket lenézéssel vagy aggodalommal nézik. Hivjunk ide vendégül bárkit, tárjuk ki czélunkat, szervezetünket, belső életünket, s meg fognak

győződni, hogy azok a hibás képzetek, a melyeket rólunk alkottak, nem létező chi-maerák.

Egy másik fontos kérdés kaszinónk viszonyát illeti a létét fenntartó tényezőkkel szemben s azon feladatokat, a melyeket ezen viszony von maga után. Ismeretes mindenki előtt az a szomorú helyzet, a melybe kaszinónk régi helyének kisajátítása által jutott. Valóban örvendenünk kell, hogy túl vagyunk a hontalanság, reménytelenség, bizalmatlankodás, izgatott kapkodás ama szomorú korszakán, mely már már semmivé tette kaszinónkat.

De örvendenünk kell azért is, hogy porából megélemedett főnixként megifjodott kaszinónkban megvolt a kellő öleterő és életképesség a tetszhalál zsbasztó letargiáját túlélni s új erővel munkához fogni. Igaz hogy e föltámadást nagyrésztben felsőbb erőnek és segítségnek tulajdoníthatjuk, de másrészt a kaszinó vállaira is oly feladatot róttunk, a melynek elvállalása a legnagyobb önbizalom és önerő, a lételhez ragaszkodó akarat óriási erejére vall.

Tudja mindenki önök közül, hogyan jutottunk ez otthonhoz, felesleges magyaráznom. Tudja minden tag, hogy az erkölcsi felelősség súlyának mekkora része nehezedik vállaira, nem is részletezem. De nem hagyhatom szó nélkül azon körülményt, hogy mi nemesak hálával tartozunk a nagyságos káptalannak, hogy előlegezett bizalmával otthont teremtett számunkra, hanem egyszersmind kötelesek vagyunk összes együleti erőnkkel, képességünkkel odahatni, hogy kötelezettségünket leróva otthonunkat a magunkévá tehessük s nemesebb értelemben vett függetlenségünket biztosítsuk. Ne feledjük, hogy adósok vagyunk s hogy adósságot róttunk az utódokra is, a kik ha elődeikben nem látják a köteleességérzet azon mértékét, mely ezen kötelezettség teljesítéséhez szükséges, maguk sem fogják magukat kötelezve érezni a rájuk maradt adósság elvállalására.

Hogy pedig eme kötelezettségünknek megfelelhessünk, szükséges, hogy mindenki tehetségéhez képest működjek közre a kaszinó felvirágoztatására. Kell, hogy minden tagja e kaszinónak hozza meg a szerény tagsági díjban lerótt köteles anyagi áldozatot s ne vonja meg erkölcsi támogatását sem. A kaszinó választmánya, mikor a kaszinó egy igen magas összeg évi lefizetésére kötelezte, a tagsági díjból tetemes hozzájárulást remélt, s szívére vegye minden tag, hogy minden hátralék abban hátráltatja ezen intézményt, hogy ennek helyiségét sajátjának mondhasssa. Remélte a választmány, hogy a kaszinó napi forgalmának emelkedése lehetővé teszi, hogy annak vendéglőse méltányos bért fizessen itt élvezett jövedelméért. Remélte, hogy tagjai szórakoztatására és önművelésére rendezett összejöveteleiből is szerez be annyit, hogy tartozása kamatjának egy részét törlesztheti.

De hogy mind ezen remények teljesezésbe menjenek, valódi kaszinói életre, összetartó egyesületi szellemre, társulási kedvre s a közös jogok és kötelezettségek élénk átérzésére van szükség.

Megvallom e tekintetben igen nagy elenséget látom minden társulásnak korunk egy nagy betegségében; az ideges érzékenységben, mely sokszor a legvirágzóbb egyesületi életet megbénítja. Ettől szeretném, ha a gondviselés megóvná egyesületünket! Hogy ne végződnek minden csekély hiba,

minden jelentéktelen érdeksértődés visszavonulással, elhidegüléssel, a mikor aztán a czól az egyéni szeszélynek martalékául van odadobva a legkegyetlenebb nemtörődéssel. Egy kaszinó életében nem történhetik olyan hiba, a melyet a testületi szellem meg nem korigálna, nem történhetik olyan érdeksértődés, a mely közmegegyezéssel orvoslást nem nyerhetne. S a mit a testületi szellem meg nem orvosol, s meg nem javít, az nem is komoly sérelem, az nem is komoly hiba. A mit a többség hibának és sérelemnek tart, azt meg is orvosolja, s a mit nem tart annak, az nem is hiba s nem sérelem. A ki pedig a többség akarátának alá nem veti a maga egyéniségét, annak nincs érzéke a testületi élet legsarkalatosabb elvei és feltételei iránt. Egy testületben, tisztelt közönség, bizonyos tekintetben mindenkinek le kell egyéniségéről mondani, hogy más tekintetekben egyéniségét a legjobban érvényesíthesse. Önzetlennek kell lennie, hogy jogos önzése kielégítést nyerjen. Szerénynek kell lennie, hogy követelhesen, s a többség iránt engedelmesnek, hogy parancsolhasson; belátónak, hogy elismerést nyerjen. Így fogom én fel, tisztelt közönség az egyéni életet s így látom én kaszinóunkat a virágzás oly magas fokára emelkedni, a mily fokon még nem volt. Így remélem megvalósíthatónak azon eszményi czélt, a melyet magunk elé tűztünk, azon nemes vágyat, melylyel nagylelkű pártfogóink kaszinóunk virágzását óhajtják, így bizom én, hogy megfelelőnk a várakozásnak, melyet működésünk iránt a közönség méltán támaszt; így hiszem, hogy megszünk az idegenkedés velünk szemben, elenyészik a bizalmatlankodás irántunk, így remélem, hogy magunk is fogjuk élvezni az egyesületi élet áldásait, melyek hogy kegyes főpásztorunk áldó igéi hatása alatt reánk minél nagyobb mértékben s minél tovább áradjanak, édes mindnyájunknak szívem mélyéből kívánom.

*

A kath. kaszinó ünnepélyes felavatásának részleteit adjuk a következőkben:

Miként a meghívók előre hirdették, az ünnepség 1/211 órakor vette kezdetét, mely időre nagy és előkelő közönség teljesen megtöltötte a kaszinó termeit és izlésteljesen feldíszített udvarát. Pompás képet nyújtott a sok nemzetiszínű zászló, mely az épületeket, a drapéria, mely a verandának ablakjait s falait díszíté. A közönség körében ott láttuk Hérmán Mihály polgármestert nejevel, Kiss G. főkapitányt, Novák nagyprépostot, Keszler F. praelatust, Hámon kánonokot, Péchy A. kapitányt nejevel, Junk Károly kapitányt családjával, a főgymnasiumi tanári karnak legtöbb tagját, kik családjukkal együtt vettek részt az ünnepélyen és közéletünknek számos igen előkelő tagját, különösen nagy hölgyközönséget, mely az ünnepség programjának minden pontját lekövetelő figyelemmel és érdeklődéssel kísérelte.

A ház felszentelését püspök ő méltósága helyett, aki már két nap óta súlyosan beteg volt, Dr. Binder András pápai kamarás papnevelő-intézeti lelkiigazgató végezte. A szentelés után az udvaron elkészített díszes dobogóról műkedvelőkből álló férfinyegyes (Marton L., Papp J., Tóth, J., Jánosy J., Jankovics J., Ekkol L., Nyisztor E., Jaskovics F., Lipeczky E., Szabó J., karvezető Mondik Endre) adta elő pompásan Dürner „Viharban“ cz. darabját, melyet a közönség élénken megtapsolt.

Kaffka Margit kisasszony a Tóth József igazán költőileg kidolgozott „Prológ“ jának kedves és finom előadásával egész ovációkat, sokszor megújuló éljenzést aratott. Fénypontja természetesen az ünnepnek a *Fodor Gyula* alelnök megnyitó beszéde volt. Még azok is, kik az alelnöknek élénk és fáradhatlan munkáját a kaszinó rekonstrukciója körül ismerik s annál fogva eme beszéd elé nagy várakozással néztek, lelkesedést s erőt merítettek abból, mert — miként t. olvasóink is meggyőződhetnek — teljesen körvonalozva van abban a kath. kaszinó állásponja társadalmunk életében és megvédve mindama gyanúsítások ellen, melyeket a kaszinó ellen annak „katholikus“ neve miatt annyiszor hangoztattak bizonyos oldalról. Az ünnepséget, melynek sikere javarészből Jaskovics F. rendező-bizottsági elnök fáradozásainak köszönhető, a „Dalszabadság“ férfi négyes kitűnő előadása zárta be. A nagy közönség aztán megtekintette a kaszinó helyiségeit, majd a kaszinó és *Bölnyi László* kaszinói tag által adott gazdag villásroggelihez ült, melynél jó darabig igen kedélyesen volt együtt.

Este 1/28 órakor bankett volt az új kaszinó termében, melyen katonák, papok és világiak rang és rendkülömbőség nélkül több mint hatvanan vettek részt. Díszesre legyen mondva a rendező bizottságnak, valamint a kaszinó vendéglősenek, a bankett minden tekintetben jól sikerült. Vacsora közben *dr. Fodor Gyula* alelnök mondott beszédet a papára s királyra, melyeket a társaság állva hallgatott végig. *Perényi János* alelnök püspök ő méltóságáért, *Jaskovics F.* a káptalan tagjaiért, *Sarmaságh Géza* a jelenlevő polgármesterért emeltek poharat állandóan lelkesedett hangulatban tartván a nagy társaságot. *Hérmán Mihály* polgármester a kaszinót élte s annak hosszú életét kívánt, *Ratkovszky Pál* igazgató két izben, először *Nusch József*ért, a kath. egyesületi eszme legelső harcuzsáért *Szatmáron*, aztán *Jaskovics Ferenc*ért, a megnyitó ünnepség rendező bizottságának elnökéért emelt poharat. *Irnai T. dr.* a két alelnököt, *Kádas László* a tisztikart, *Fodor Gyula* az új házat felszentelő *dr. Binder András* és a megnyitó ünnepség, szereplőit összesen s egyenkint, különösen *Bölnyit*, majd ismét azokat, kik az utóbbi két év nehéz napjain neki mint alelnöknek sok jó tanácsot, bátorsággal szolgáltak: *Sarmaságh Géza*t, *Ratkovszky Pált* és *Kaisz Józsefet* élte. Csak a késő éji órákban kezdett oszlani a *Bunkó V.* zenéje mellett vidáman mulató társaság.

Levél a szerkesztőhöz.

„Szatmári kör Budapeston.“

Nem minden habozás nélkül írom e sorokat első gyűlésünkről, mert ismerem azon fegyveres közönyt s mi még ennél is rosszabb, azon balvéleményt, mely körünkkel szemben a városban el van terjedve. Nem kutatom, honnan eredt ez, de legyen szabad e helyen a meghatározottabban tiltakoznom azon vád ellen hogy mi a kört csak azért alapítottuk, hogy mintegy titulus bibendi legyen és ennek örve alatt mi kényelmesen mulathassunk. Tiltakozom ez ellen, nem azért, hogy magunkat tisztázzam, hanem körünk érdekében, mert hisz addig, míg városunkban ez a vélemény megtörve nincs, nem haladhatunk sem erkölcsileg sem anyagilag. Míg gymnasiumaink ifjúsága azt hallja, hogy a közönség, a ta-

nári kar elítéli, addig nem várhatunk lelkes tagokat, e lelkesedés nélkül pedig minden munkánk hasztalan.

Ha az ifjuság már az iskola padjából magával hozza azt a tudatot, hogy itt a főváros zajában régi iskolatársai körében barátokra, otthonra talál, akkor igenis megfélemlítünk nemes ezéljainknak s a helyett, hogy, mint vádolnak, mi tanítónok meg ifjabb társainkat mulatni, megóvjuk attól, hogy kör hiányában, ki tudja kik közé keveredjenek.

Alakuló gyűlésünk tárgya a tisztikar megválasztása volt. Elnök lett *Nagy Elek*, alelnök *Görög Miklós*, titkár *Fényes Miklós*, pénztáros *Gruberman József* és jegyző *Stéfán Gusztáv*. Ezután néhány a kör vezetésére vonatkozó határozatot hoztak.

Ezekben voltam bátor beszámolni a kör ez évi első gyűléséről pár szóval reflektálni az elterjedt balvéleményre. Midőn most ifjú körünket a t. közönség és a gymnasiumok tanári karának szíves figyelmébe és jóindulatába ajánlom, ismételtelen ki kellemelmem, hogy nem saját érdekünkben szálltam az elterjedt váddal szembe, hisz a mi egyéniségünk elenyészik, el kell enyésznie ott, hol a kör becsületéről van szó és mert hűtlenségnek tartanám, ha a zászlót melyet mi bontottunk ki, már az első támadásnál cserbe hagynók. Azt hiszem a közeli évek nekünk fognak igazat adni s akik utánunk jönnek nem hálával, hisz ez nem zavarja meg álmainkat sem, de csak kis elismeréssel gondolkodnak reánk, kik a kört megalapítottuk s mint első munkásai annak megerősítését és ápolását szent kötelességünknek ismerjük.

A közgyűlés megbízásából
Sindelár József.

Jegyzőkönyv.

Felvételek Budapeston a magyarországi latin és görög szertartású rom. kath. tanítók segélyalapja központi bizottságának 1897. évi augusztus 24-én a központi papnevelő-intézet dísztermében tartott 13-ik közgyűléséről.

(Vége.)

X. Következik az ösztöndíjak megszámlálása.

Regi ösztöndíjas volt	35
Ösztöndíját fel nem vette	2
Meghalt	1
Papnövendék lett	4
Tanulmányait befejezte	4
Elmaradt összesen	11

Eszerint régi ösztöndíjas lesz 24
kiknek 50 frtjával jár 1200 frt — kr.
betöltendő 10 hely á 50 frt 500 „ — „
s így az ösztöndíjakra kiutalt 1700 frt — kr. kimerítetik.

Ösztöndíját fel nem vette: *Tóth Béla* és *Bartek Vincze* (II. félévi részt).

Meghalt: *Jurascsik János* VI. gymn. osztályu szorgalmas tanuló.

Papnövendék lett: *Hakker Béla*, *Jakab Béla*, *Krizs Árpád* és *Kocsis Gyula*.

Tanulmányait befejezte: *Hannig István*, *Gajdosik Erzsébet*, *Szabó Elemér* és *Szabó Kálmán*.

Régi ösztöndíjasok névsora: *Bakos Ede*, *Buzás Iván*, *Geyer Irén*, *Horvatovich János*, *Kerner Angyalka*, *Lacsny István*, *Luka István*, *Mahay István*, *Mészáros Aladár*, *Molnár Gyula*, *Miller Béla*, *Mihályi Béla*, *Miucsik Antal*, *Mikulka Béla*, *Nevelős Gyula*, *Prekop Etelka*, *Román József*, *Tódor Béla*, *Szabó István*, *Szvodoba Jenő*, *Sóbányi Pál*, *Steller Ignác*, *Ujvári Ede*, *Horváth Imre*.

A 10 új helyre folyamodott: 61. Az alapszabályok értelmében elutasított 25. Minthogy igen sok jeles tanuló folyamodott, a bizottság az ösztöndíjasok számát kettővel szaporította, s felkérte az elnököt, hogy ezeknek jutalékát a nála hagyott összegből fizesse ki.

Ösztöndíjasok lettek a következők: *Orsovsky Mária* III. é. képezdész, *Eger főgyhm*, *Koltay Irma*, II. é. kép., *Esztergom főgyhm*, *Kirn Gizella*, IV. é. polgári, *Székesfejérvár egyhm*,

Szántó Vilma, I. é. kép., Erdély egyhm., Orbán József, IV. gym. oszt., Győr egyhm., Bódi Máté, I. é. kép., Kalocsa főgyhm., Gálóczy Zsigmond, II. é. kép. Kassa egyhm., Lipeczky András, egyetemi III. é. orvos növ., Munkács egyhm., Juhász István, egyetemi II. é. joghallgató, Nagyvárad gör. szert. egyhm., Bielik Ede, IV. gym. oszt., Nyitra egyhm., Lakatos Géza, VII. gym. oszt., Szatmár egyhm., Klohány Nándor, egyt. II. é. bölcsész, Szepes egyhm.

Az ösztöndíj csak akkor fog kiszolgáltatni, ha az illetők az alapszabályok 8. §-a értelmében kath. tanintézetet látogatnak. Ennek első része a jövő 1897/8. iskolai év első félévének, a második része a második félévének sikeres befejezése után válik esedékessé. A pénz rendszeresen bélyegzett s az intézeti igazgató által aláírt nyugtára a bizottság elnökénél, Esztergomban vehető fel. Mellékelni kell a nyert bizonyítvány hiteles másolatát és a tagsági könyvecskét. „A kik ösztöndíjukat augusztus hó 15-ig fel nem veszik, elvesztik jogigényüket, s az ösztöndíjasok sorából töröltetnek.”

XI. Tárgyalás alá véettek a segélyezés iránti folyamodványok.

Beérkezett összesen 164
Kifogásoltatott. 27

Maradt jogosult folyamodó 137

Egyenkint 20 frtnyi segélyben részesült 95 folyamodó, s ekképen a IX. pontban kiutalt 1900 frt. kimerítettet.

A segélyosztásnál a kellőleg fel nem szerelt s nem az egyházmegyei hatóság (egyházmegyei iroda) útján vagy a kitűzött határidőn (július 31) tul beérkezett folyamodványok jegyzékbe nem lettek foglalva és figyelembe nem vétettek.

A segélyezettek a következők:

Esztergom főgyhm.: Budinszky István halászi, özv. Gyürky Jánosné csábi, Jábornik Károly nagy-tapolcsányi, Marosffy Ferencz győrfalusi, özv. Pottokár Ferenczné nyerges-ujfalusi, Stibló János kemencezei.

Besztercebánya egyhm.: Ocskay János lezsájhói, Holicska János bábaszéki, Tomanek József bars-benczei, Smetana Szaniszló kopornai, özv. Csernyánszky Ádámné, volt dobrováraljai.

Eger főgyhm.: Gáspár János abauj-halmi, Horváth József uj-hutai, Koltai Miklós pusztá-mizsei, Molnár József széki, özv. Németh Rógerné görömbölyi, Szőke Benedek jász-szent-andrási, Ambrus Sándor bessenszöghi.

Eperjes egyhm.: Boreczki János agyadgosi, Bujda Miklós miklósvágási, Demkó István oroszgadnai, Groholy Endre homrogdi, Krenyiczky József litényi, Szabados Bertalan, f.-vadászi, Straurovszky Ágost kis-lipniki.

Erdély egyhm.: Bálint István zetelaki, Gáspár János udvarh.-szentléleki, Gergely Pál ozsdolai, Kerezsi Lajos körondi, Lókodi István magyar-zsákodi, Lőrincz Péter m.-hidegkúti, Orbán Ferencz csöbri, özv. Szabó Antalné kásson-ujfalusi, Szász József csikszent-mártoni, özv. Kovács Józsefné kézdi-szentléleki.

Győr egyhm.: Kovács János szerecsenyi, özv. Csermann Ferenczné n.-móriczuidai, Jáky György gyirmóthi, Kovács Gergely nyulfalusi, Schahl Ignác ágostyai, Schummel Tamás gálósi, Szabó Rezső győr-ujvárosi, Vizi János búki.

Kalocsa főgyhm.: Fuczin Márk béregyi, Moravcsik Károly szósztai, Tóth Jenő garai.

Kassa egyhm.: Bodnár István osztropaktai, Bujdos Máté csobádi, Czirbusz Mihály sókúti, Lukács Endre abauj-széplaki, Lukács Imre hermányi, Tomasovich Márton fricskai.

Nagyvárad (lat. szert.) egyhm.: özv. Józsa Menyhértné asszony-vásári, özv. Nagy Mátyásné gyulai, özv. Vizi Lászlóné margittai.

Nagyvárad (gör. szert.) egyhm.: Mezey Sándor szarkói.

Nyitra egyhm.: Gabryel Ferencz dubniczi, Hanusz Antal pogrányi, Horák József zay-ugróczy, Kuna Károly csitári, Pastéka Lajos szelcezi, özv. Dohorovszky Ferenczné melcziczi, Uskovits Pál popradnói.

Pécs egyhm.: Báter József nagy-tamási, Hiller Mihály szakadáthi, Kis István felső-nyéki, Lieber József baranya-győdi, Miltsényi István egerszeghi, Pokorny Márton orosz-lói, Tavali Ferencz szilvási, özv. Tömör Józsefné máriagyúdi.

Székesfehérvár egyhm.: Révész Arnold czecei.

Szombathely egyhm.: Horváth Lajos kemenes-mihályfai, Jandl Antal németh sz.-mihályi, Kaincz József rupfalvai, Königshofer Adolf garnósi, Köves István vönöczki, Majer István sz.-kúti.

Szepes egyhm.: Béler Pál menhárdi, Bombják István pekelniki, Dvorszky József lipót-német-lipcei, Földváry József ó-lublói, özv. Francsák Emilia alsó-kubini, Gavron Máté vebachi, Gellák László szt.-görgői, Hagoyszky József vikartóczy, Kovalcsik János kis-milczy, Kubassek Ede szt.-mindszenti, Nagy Antal kluknói, Szárnyay Lajos árva-malatinai, Szlusny Gusztáv oláh-dubovai.

Veszprém egyhm.: özv. Berky Ferenczné nyáradai, Mészáros Alajos pápai, özv. Tolnai Józsefné veszprémi.

A megszavazott segély rendes bélyeggel ellátott nyugtára Esztergomban az elnöknel felvehető.

Mindazon segélyösszegek, melyek decz. 31-ig fel nem vétetnek, az alap javára visszatartatnak.

A közgyűlésen panaszsképen felemlítettet, hogy a gyűlés határozatairól némely tanító vagy éppen nem, vagy csak a legutolsó időben nyer értesítést s így a segélyalap előnyeitől elesik. Ugyanazért mély tisztelettel felkéretnek az egyházmegyei hatóságok, hogy a jegyzőkönyvet lehetőleg egész terjedelmében, de a saját egyházmegyéjékből segélyezett tanítók és ösztöndíjasok névsorát különösen, az egyházmegyei körlevelekben közölni kegyeskedjenek, minthogy az illetők más uton értesítve nem lesznek. Fel-szólítatnak továbbá a segélyezettek, hogy a nyugta beküldése alkalmával zavarok elkerülése végett tisztán írják ki a lakóhelyet és az utolsó postát.

XII. Felolvastatott a hédervári kerület esperesének levele, melyben az árviz sújtotta összes kerületi tanítókat isegélyezésre ajánlja. Minthogy azonban a károsultakat meg nem nevezte, a kérelem tárgyalható nem volt, de felkéretett az elnök, hogy ha kellően felszerelt folyamodványokat benyújtanak, azokat lehetőleg figyelembe vegye.

XIII. Felolvastatott Bertalan Vincze, esztergomfőtanfelügyelő tollnoknak a segélyalapra vonatkozó és a közp. bizottsághoz intézett emlékirata. A bizottság az emlékiratot tárgyalás alá nem vette.

XIV. Dr. Walter Gyula kanonok-főtanfelügyelő több üdvös indítványt terjesztett elő, melynek egyike az alapszabályok czélszerű módosítására; a második pedig az árvaházi alap gyarapítása céljából országos sorsjáték rendezésére vonatkozik. A bizottság osztatlan tetszéssel fogadta az indítványozó javaslatát, s felkerte az elnököt, hogy a bizottság ohajtásának megfelelően az üzyet Bibornok-Herczeg-Primás Ó Eminentijához terjeszteni fel.

XV. A bizottság elhatározta a jegyzőkönyvet egész terjedelmében megküldeni a „Katholikus Tanügy”, „Kath. Paedagogia”, a „Népnevelő”, „Magyar Állam”, „Társulati Értesítő”, „Alkotmány”, „Egyházi Közlöny”, „Tiszántúl”, „Esztergom”, „Szatmármegyei Hetiszemle”, „Kalocsai Néplap”, „Nyitramegyei Szemle”-nek, s a t. szerkesztők felkéretnek, hogy a jegyzőkönyvet becses lapokban egész terjedelmében közöljék.

XVI. A bizottság mélt. Begovsevich v. püspök ur indítványára az elnök iránt érzett hálás elismerését és köszönetét fejezi ki azon önfeláldozó működésért, melylyel a nagy fáradtsággal járó elnöki tisztet az egyesület javára és előnyére érvényesíti.

Elnök a bizottsági tagok szives és türelmes közreműködéséért köszönetet mondván s több tárgy nem lévén, a gyűlést délután 6 órakor bezárta.

Kelt mint fent.

Dr. Roszival István,

Esztergom főszékesegyházi apát-kanonok, a bizottság elnöke

Plank Károly, a bizottság jegyzője.

Helyi hírek.

Nagylelkű alapítványok. Dr. Kádár Ambrus kanonok legközelebb 3000 frtot tett le a következő alapítványok czimén: 1000 frtot, hogy ennek évi kamatait a Hosszu-

mezőre (Mármaros m.) kinevezendő önálló lelkész élvezzék; 1000 frtot, hogy e tőke kamatai évenként a szatmári káptalan által az alapítólevél értelmében kijelölendő valamelyik egyházmegyei nyugalmazott áldozópapnak adassanak ki; 1000 frtot, hogy e tőke kamataiból a székesegyházban szolgáló ministráns-gyermekek az alapítólevélben körülírt egyházi ruhája szereztessék be. Ez összesen felül az első beszerzésre 100 frtot tett le. Az alapító kanonoknak oly szép ténye ez, melynek kommentálásához felesleges dicsőhymust zengeni, de másrészt elállunk ettől azért is, nehogy szerénységéről ismert nemes lelkőt kellemetlenül érintse, mert a valódi nagy jellemek tetteik jutalmát nem a világ elismerésében keresik.

A főispáni szék. Lapunk mult számában közölt, Nagy László főispánságáról szóló hírlinket megezfölja a félhivatalos *Bud. Tud.* Ezzel szemben kénytelenek vagyunk állításunkat fenntartani, már csak azon egyszerű oknál fogva is, hogy a mit félhivatalosan czáfogatnak, az rendszeren be szokott következni, de másrészt a hirt oly hiteles forrásból merítettük, miszerint minden kétségen kívül állónak kell kijelentenünk, hogy Nagy László a kinevezésre már fel van terjesztve. Egyébiránt szivesen vonnók, ha ezuttal a *Bud. Tudósítónak* volna kivételesen igaza.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter a halmi kir. jbiróságához hasonló minőségben dr. Szepessy József szilágycsehi jbirósági albirót helyezte át.

A kath. legényegyesületnek új elnöke van. Püspök Ó méltósága Bodnár Gáspárt, az egyesület megalapítóját és tizenegy éven keresztül fáradhatatlan elnökét saját kérésére érdemeinek elismerése mellett felmentette és helyére Ekk el Lajos segédlelkészre nevezte ki.

Tudorrá avatott a kolozsvári Ferencz József tudományegyetemen a jog- és államtudományokból Papp Gyula ügyvédjelölt, ki jelenleg dr. Keresztszeghy ügyvéd irodájában dolgozik. Papp Gyula már régibb idő óta működik városunkban, a szerény, törekvő fiatal ember iránt ugy főnökei, mint bírósági körökben osztatlan elismeréssel vannak. Bal-lépésnek tartanók, ha azon szándékát, hogy a közigazgatásnál vállaljon hivatalt, megvalósítaná. Ha már ügyvéd csakugyan nem akar lenni, ott van előtte a bírói pálya, hol tehetséges ifjak könnyebben elnyerik érdemeik jutalmát, mint a közigazgatásnál, mert itt nem a tehetség és szorgalom, hanem más motívumok az irányadók.

Esküvő. Somogyi Bálint zilahi kir. tszéki iktató e hó 25-én tartotta esküvőjét özv. Andrási Gáborné leányával, Róza kisasszonnyal.

Választás. A debreczeni ev. ref. felsőbb leányiskolához rendes tanítónéknak Kegyes Zsuzsikát, Kegyes István helybeli lakos leányát választották meg.

Gyászhir. Hámon Antal és neje, Hollendonner Rozália mint szülők a maguk, a testvérek, valamint az egész gyászoló rokonság nevében fájdalomtelt szívvel jelentik a feledhetlen gyermeknek, szerető testvérnek s rokonnak *Hámon Ilonkának* folyó hó 26-án este 9 órakor hosszu és fájdalmas szenvedés után életének 13-ik évében történt gyászos elhunytát. A drága halott földi maradványai folyó hó 28-án délelőtt 9 órakor a szakaszi sirkertben fognak a róm. kath. szertartás szerint örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 28-án 1/2 9 órakor fog a szakaszi plebániái temp-

lomban a Mindenhatónak bemutatni. Szakasz, 1897. szeptember hó 27-én. Áldás és béke lengjen porai felett!

Negyedszázados jubileum. V a g á n y i Kálman, Felső-Bánya egyik népszerű tanítója holnapután tölti be tanítói működésének 25-ik évét. A derék tanító ezen idő óta állandóan Felső-Bánya nevelésügyének állt szolgálatában s keze alól egész nemzedékek kerültek ki. A szép jubileumhoz őszintén gratulálunk.

Szép óvatióban részesítette tegnap este a dalegyesület szeretett elnökét és karmesterét névünnepek, alkalmából. Este 7 órakor fáklyásmenet vonult az elnök, Héymán Mihály lakása elé, hol miután a dalárok egy pár csinos énekszámot adtak elő, Jaskovics Ferencz alelnök tolmácsolta igen tömör, mondhatni classicus szerkesztésű beszédben az egyleti tagok érzelmeit, s az elnököt mint a munka és szív emberét éltette a névlelkületü nevével együtt. Az elnök megköszönve az üdvözlő szavakat, az egyesületnek kívánt szép jövőt, mely városunkban ma is fontos missziót tölt be. A serenád után ugynevezett „ismerkedési estély” következett a „Társaskörben”. Itt a szót dr. Vajay Károly, egyleti titkár vette fel üdvözlővén az elnököt névünnepe alkalmából, ezzel kapcsolatosan a derék karmester Médér Mihályt is. *Tabajdi* tiltakozik az összekapcsolás ellen, miután saját munkakörében mindakét tisztviselő első és Médér Mihályért ürit poharat. Megindult azután a szellemes dictiók árja, úgy, hogy nem is tudjuk mindet feljegyezni. Ruprecht a pártoló tagokat éltette. Általános derűtséget keltett dr. Kelemen és dr. Nagy Barna összecsapása és dr. Fejes István igazán szellemes tószta. Közben a dalárok énekdarabokat adtak elő a legnagyobb szabotossággal, szép volt *Vajay* Imre és *Ruprecht* Alajos duettje, valamint a *Lipezki* bariton solója. A hangulat emelkedett, a társalgás közvetlen és családias jellegű volt. Az ünneplő társaságnak mintegy 80 tagja lehetett, különösen nagyszámúak voltak orvosok és ügyvédek, minden brans képviselve volt, csak a hadsereget és ev. ref. főgymn. tanárkarából nem láttunk egy példányt sem.

A szatmárhegyi alkapitány, Szücs Gyula lemondott állásáról, a legközelebbi közgyűlés lesz hivatta ez ügyben határozatot hozni, esetleg a betöltés iránt intézkedni.

A vármegyei rendes őszi közgyűlés okt. 7-én és a következő napokon fog megtartatni. Ugyancsak ekkor ul össze a közigazgatási bizottság is.

Mesterséges borokat tudvalevőleg nem szabad gyártani és azokat forgalomba hozni. Ezt minden város ellenőrizni tartozik. Nálunk is egy ötuagu bizottság lesz hivatta belekóstolgatni a hordók tartalmába s a hamisított minőséget kérelmelhetlenül üldözöbe venni. A bizottság elnökét és két tagját a főispán nevezi ki, a másik két tagot a közgyűlés választja. A tanács Wallon Edust és Litteczky Endrét hozta javaslatba, kiknek szakértelmét e tekintetben mi is készséggel elismerjük, jóllehet abban a bizottságban egy-két gyógyszerész nagyon helyén lenne.

Fiókpostahivatalt kap Németi, mely csak feltételes szolgálatra lesz berendezve. Gondolja a miniszter, Németinek ez is nagy gratia, mert onnan szokott kikerülni az ellenzéki választók legnagyobb része. Ha már csakugyan így van, bele kell nyugodni, úgy sem érno a renitentia semmit, majd Németire is felderülhet még egykor, ha vagy a kormányforma változik, vagy nyakas polgárai megszolidulnak. Akkor talán rendes postája is lesz, meg egyéb.

Szőrnyü gyilkosságot követtek el ismeretlen tettesek N.-Paladon mult szombaton este. Két álarozos ember tört be Ehrenfeld Ábrahám házába s az asztalnál ülő öreg zsidóra egyikök revolverből rálőtt, de nem talált; erre mindketten odarohantak hozzá s az öregot az ajtón kivonszolván, egyikük sziven lötte. Több gyanus embert, köztük az Ehrenfeld juhászt is elfogták.

A honvéd zenekar ügye még most sem jutott végleges megoldáshoz. A város, mint emlékeztethetnek olvasóink, 1000 frtot szavazott meg e célra, azonban még 834 frt. 22 kr.

fedezetlenül áll, melyet a kincstár nem akar magára vállalni. Ha tehát a városnak zenekar kell, gondoskodjék a hiányról, — a jövő közgyűlés fog ez ügyben határozni.

A ver-enyuglizáson, mely a mult héten a kath. kaszinóban folyt le, az első díjat Berczelly József nyerte el, ki három dobásra 22-öt ütött, így tehát a hadsereg lett győztes. A második díj Bugyi Gyulának, a harmadik Bölönyi Lászlónak, a 4-ik Róth Gyulának, az 5-ik Lüerwald Jánosnak jutott.

Meghívó. A szatmári katolikus legényegyesület 1897. évi október hó 3-án azaz vasárnap, saját helyiségének renoválására a szatmárnémeti társaskör helyiségeiben jótekonyezélu zártkörű szüreti mulatságot rendez. Belépti-díj szomélyenkint 60 kr. A szüreti mulatság az egyesület helyiségéből indulva, diszfelvonulással este 1/27 órakor kezdődik. A mulatság tárgysorozata a következőkből áll: 1. A csösznök és csöszök felvonulása. 2. A hegyi törvények kihirdetése a nótárius által. 3. A szüretelés, azaz szőlőlopás. (Itt megjegyezzük, hogy lopni ugyan nem szabad, de a hol nem látják, ott lehet) 4. Csösznök és csöszök táncza. 5. Általános táncz, a meddig jól esik. 6. A csöszök közt a szüreti koszoru kisorsolása. 7. Büntetések 10—30 krig terjednek.

A besorozott ifjak mulatsága minden tekintetben érdekes és sikerült volt. Csupa ifjuság, csupa jókedv, melyet csak olykor-olykor borított el a bucsuzás gondolata. Az új hadfiak büszkéek lehetnek az érdeklődésre, melyet velök szemben az itt hagyandó honleányok tanusítottak tömeges megjelenésük által, a mi lehetővé tette azt is, hogy az első négyest 100 pár tánczolja.

Pályázat tanítói állomásokra. Az egyházmegyei hatóság legutóbb kiadott körlevelében pályázatot hirdet: a szaniszlói-, a vállaji-, a turtarebesi róm. kath. iskoláknál a másodtanítói állásokra, továbbá az ungvári róm. kath. főpiskola egyik tanítói-, a nevetlenfausi r. k. kántor-tanítói-, a mezőteremi r. k. másodtanítói-, a nagymajtényi r. k. iskolához osztálytanítói-, az erdődi r. k. kántori állomásra, a kisdengelegi főkégyházi r. k. tanítói-, az erdődi r. k. iskolánál állomásokra. A feltételek megtudhatók minden plébános- és esperesnél. Ugy látszik a gyengébben dotált felekezeti tanítók a jobb javadalmazásu állami tanítósággal cserélik fel állomásaikat.

A szatmár-fehérgyarmati helyi érdekű vasutnak, illetve az ezen vasuton tervezett variánsoknak f. évi aug. 2-ik, 4-ik napján foganatosított közigazgatási pótbéjárásról felvett jegyzőkönyvben foglalt megállapodásokat a kereskedelmi miniszter jóváhagyta oly hozzáadással, hogy a ponyigei variáns megépítését mellőzendőnek, a szatmár-lázari variáns megépítését pedig függőben tartandónak találta.

A Szamos szabályozásához, mint értesülünk, hozzáfogott a folyamammérnöki hivatal, s a munkálatok már a jövő tavaszig előhaladnak annyira, hogy a várost árvízveszély ellen biztonságba helyezik.

Hirdetmény. A véderőről szóló 1889. évi VI. t. cz. 55. §-ában előirt és végrehajtása tárgyában kiadott utasítás III. Rész 35. §-a szerint, illetve a nem tényleges állománybeli hadsereg, és 34. §-a szerint, illetve a nem tényleges állománybeli honvédségi legénységgel megtartandó „Ellenőrzési Szemle” Szatmárnémeti szab. kir. város területén tartózkodó közöshadseregbeli szabadságos és tartalékos legénységgel, valamint a m. kir. és császári szabadságolt állományu honvédekkel, illetve Landwehr-ekkel a folyó évben következő napokon fog megtartatni és pedig: I. A cs. és kir. közös hadseregbeli szabadságolt tartalékos és póttartalékos legénységgel folyó évi október hó 8, 9 és 10-ik napjain reggeli 9 órakor a „Ferencz József” katona laktanyában. — II. A magyar királyi és császári szabadságolt állományu honvéd, illetve Landwehr legénységgel folyó évi október hó 4. és 5-ik napjain reggeli 9 órakor a „József főherczeg” laktanyában. — Felhivatnak tehát a város területén tartózkodó minden közöshadseregbeli szabadságos tartalékos és póttartalékos- valamint magyar királyi és császári honvédség-illetve Landwehrséghez tartozó

legények, kik ezen év folyamában tényleges szolgálatra be nem vonultak, avagy onnét el nem bocsáttattak, kiképeztetés vagy időszaki gyakorlaton részt nem vettek, hogy a a részükre előirt ellenőrzési szemlére a kitűzött helyen, napon és órákban annál bizonyosabban megjelenjenek; mert az elkésették vagy meg nem jelentek az utószemlére utasítattnak, hol igazolatlan elmaradásukért szigoruan kérdőre fognak vonatni. — Az ellenőrzési szemlén megjelenendők részére a védtörvény végrehajtása tárgyában kiadott utasítások következő pontjai hozatnak emlékeztetbe. a.) az ellenőrzési szemlére ki-ki igazolványi könyvét magával elhozni tartozik; — b.) a legénység az ellenőrzési szemlén saját polgári öltönyében jelenik meg, fegyverek, botok, stb. az ellenőrzési szemle megkezdése előtt ieteendők és a dohányzás az egész idő alatt tiltatik; — végre c.) az ellenőrzési szemlén megjelenendő legénység a katonai fegyelemnek van alávetve. — Szatmár, 1897. szeptember 16-án. Kiss Gedeon főkapitány.

Hirdetmény. Az 1897. évre kivetett hadmentességi díj kivetési lajstromok 1897. évi szept. 27-től okt. 5-ig e városi adóhivatalnál nyilvános közszemlére vannak kitéve, miről a t. adóköteleseket oly figyelmeztetéssel értesitem, hogy netáni felszólamlásaikat és pedig: a) azon adózók, kik az illető kivetési lajstromban tárgyalt adónemmel már a mult évben megróva voltak, azok a lajstrom tételének napjáig, b) azon adózók, kik a kivetési lajstromban megállapított adóval a kivetés évében első ízben rovattak meg, azok adótartozásuknak az adókönyveskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a közigazgatási bizottságnak adhatják be. Szatmár, 1897. szept. 22. Novák Lajos, főszámvevő.

— **A tárogató.** A régi magyar ünnepegeknek és nagyuri kíséreteknek elmaradhatatlan, specialis hangszere, a tárogató, amely régen te jeladásra szolgált, ujabban a modern hangszerek sorába lépett. *Stowasser J.*, császári és királyi udvari hangszergyáros a tárogatót sok évi kísérletezés után olyan szerkezettel látta el, hogy most már teljes skálával bir és zenekarban is használható, a tárogatóval, amelynek megható, melabus a hangja, nagyon szépen lehet a magyar bus hallgatókat előadni. Kedden este is a lehető legfényesebb társaság előtt mutatták be ezt javított tárogatót. A keddi udvari ebéden ugyanis a 69-ik gyalogezred zenekara Kral József karmester vezetése alatt többek között a Bánk bán és Lohengrin operákból is adott elő részleteket, a melyekben nagyon nagy feltűnést keltek a tárogatószólók. A fényes társaság meglepetve tekintett a zenészek felé, amikor a tárogató érzéssel teli, megkapó hangjai felhangzottak, amelyek a remek teremben különösen érvényesültek.

A kislottó vége. Lapunk tisztelt olvasóközönségének b. figyelmét felhívjuk Török A. és Társa budapesti czég hirdetésére, akik a m. kir. szab. osztálysorsjegyek elárusításával meg lettek bizva. Ezen sorsjáték a m. kir. kormány felügyelete alatt áll és mindenkinek ajánljuk, hogy bizalommal forduljon Török A. és Társa főelárusítókhöz Budapesten.

V i d é k.

Nagy-Károly, szept. 27.

Szatmár megye főispánja egynehány fővárosi lap jelentése szerint Nagy László alispán leszen. Lelkesült barátai már meg is gratulálták, de mivel soha sincsen öröm öröm nélkül, az elégtelenség azzal próbálják kisebbiteni a Kölesey-kör érdemes s tagadhatatlanul nagy tudásu és költői izlésu alapítójának örömét, hogy ha Szakol-

ezán el nem hangzik gróf Károlyi István váratlan támadó beszéde — Nagy Lászlóra sem terelődik a miniszterium figyelme. Nem kell külön hangsúlyoznunk, hogy e kommentálás alispánunk politikai ellenfeleitől és számos irigyeitől ered.

Csaló szökevény katona. Mi nap beállit a helybeli főgymn. egyik tanárához egy hosszukardu Mollinary őrmester azon ürügy alatt, hogy az illető tanárt Szegedről ismeri, mert öcsesét Zsótér Lászlót tanította s most tiszteletét akarja tenni. Beszéd közben aztán kibujt a szög a zsákból, hogy ő Zsótér Bertalan, Ér-Körtvélyesen a térképrajzoló esapathoz van beosztva, s hogy Nagy-Károlyban a Blum házában lévő a vasúthoz közeli kocsmában sipisták megfosztották pénzétől. Az elkártyázott pénz egy része hivatalos volt (17 frt. 85 kr.), segítsen rajta tehát az irgalmas ég nevében a tanár, mert lefokozzák, 10 évi nehéz várfogságra ítélik, ha csak 10 kr.-ral nem tud beszámolni. A tanár a kétségbeesést affektáló és keservesen zokogó fiatal embert meg-sajnálta és elismervény mellett 20 frtot adott át neki, kinek intelligens külseje, finom modora épen nem sejtette a raffinált csalót. De azért tudakozódott a szegedi rendőrségnél, van-e Zsótérnek Bertalan nevű fia? A rendőrség megadta a kívánt választ. Zsótér Andrásnak volt Bertalan nevű fia, de az sohasem volt katona s el is halt. Az illető őrmester Arlet, volt rajztanárnak Ferencz nevű szökésben levő katona fia, ki már több ily csalást követett el, s legjobb ha a csendőrség azonnal nyomát keresi, merre szökött? Ha tehát esetleg ez őrmester Szatmárra vetődnek, óvjuk a publikumot és felhívjuk reá a rendőrség figyelmét. Alakja magas, karesu, kurtásra nyírott haja barna, ugyanilyen a bajsza, szakállja nines, katona ruhában jár és illedelmes föllépése van, szerény modort affektál.

Betörések. Az ősz beálltával rendszeren a betörések gyakoribbak nálunk. Mult héten 3 helyen törtek be, a többi között a Fény-uteza végén lakó Lespák szatócs üzletébe, de itt felsültek a betörők, mert a gazda rájuk rontott. Már ha Lespák bácsinál törnek be, ki a cigány-vég és Fény-uteza legnépszerűbb embere, valóban nagyon lehetnek rászorulva az avas szalonnára és a bunda pálinkára.

A kath. legényegyesület szüreti mulatsága, mint rendszeren, ez idén is jól sikerült. Szép nyári est kedvezett a mulatságnak, — esmos lányok birságotlák meg a szőlőtőlvajokat és vig hangulat uralkodott a szép számú polgáriasan mulató közönségnél.

Mamuth a lapon. Domahida mellett a Kraszna régi vájásában 8 mre a földszine s 2 mre a régi meder alatt állítólag mamuth-állat csontvázat találtak. Igen helyeskednek a megye, ha csontvázat akár a n. károlyi, akár a nemzeti muzeumnak adná ajándékba, mert ez állat is bizonyítéka annak, hogy a Kárpátok jobban voltak eljegesedve a jégkorszakban, mint eddig hitték s a tudomány rendkívül megörülne annak, mennyiben hasonlítanak a hazai harmadkorbeli mamuth-állatok Észak-Európa jégkorszakbeli állataihoz?

Hazánk.

Királyi leirat. F. hó 25-én, sz. Gellért napján leiratot intézett a király Bánffy miniszterelnökhöz, melyben a nemzet nagyobb

férfiainak emlékezetét megszentelni rendelte el az által, hogy szobraikat a székesfőváros számára megkésztették a király udvartartásának költségére. Lélekben megilletődve a királyi kegyelet szemléleténél az elhatározásért egész hódolatunkkal üdvözljük az apostoli királyt s leiratát egész terjedelmében közreadjuk:

„Kedves báró Bánffy!

Óhajtván, hogy magyar székesfővárosnak erre alkalmas terei oly kisebb méretű szoborművekkel láttassanak el, melyek midőn a fővárost diszítik, egyszermind a mult idők azon kiváló alakjainak emlékét örökítik meg, kik a nemzeti élet különböző téerein kitűntek, *udvartartásom költségeinek terhére* több évre terjedő beosztással megfélelő összegeket engedélyezek arra a célra, hogy a keresztény vallásért vértanuságot szenvedett *Szent Gellért* esanádi püspököt, a hitbuzgó *Pázmány Péter* esztergomi érseket,

Boeskey István és *Bethlen Gábor* erdélyi fejedelmeket,

Hunyadi János és *Zrinyi Miklós* a haza és a kereszténység hős bajnokait,

gróf *Pálffy János* Magyarországnak a trón védelmében nagy érdemeket szerzett főhadparancsnokát,

a honfoglalás történetét író *Béla király névtelen jegyzőjét,*

Verbőczy István, Magyarország nagyhirű jogtudósát és annak népszerű lantosát, *Tinódy Sebestyént* ábrázoló szobrok készíttetésének és megbízom önt ezen elhatározásomnak végrehajtásával.

Budapest, 1897. szeptember 25.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Báró Bánffy, s. k.“

Agliardi bibornokot, volt bécsi nuncziust csak a mi liberalis kormányunk nem szerette, nem tiszteite. Hogy mit tett vele, mikor vendégségre hivta s a becsületes magyar vendégszeretetet hogyan csufolta meg a Bánffy-kormány az Agliardi meghurcolásával, erről írni megkésztet dolog. Csak arra akarunk rámutatni, hogy mennyire tisztelik Agliardit másutt. II. Miklós orosz czár bécsi látogatása alkalmával megígérte Agliardinak, hogy 8 év alatt a Szibériába száműzött papokat visszahívja onnan. Igéretét beváltotta. Legutóbb 52 kath. pap kapott kegyelmet s tért vissza hazájába abból a szomorú fogságból. Ez is azt mutatja, hogy a pápa követe iránt mindenütt tudnak tisztelettel lenni, csak Magyarországon Bánffy s vallástalan kormánya alatt nem.

I. MAGYAR KIRÁLYI SZABADALMAZOTT OSZTÁLY SORSJÁTÉK

A m. kir. osztályosorsjáték
50.000 nyere-ményének
jegyzéke.

A legnagyobb nyere-mény a játékterv 9. §. szerint

1.000.000 korona
Egy millió

A nyere-mények különleges beosztása a következő:

Nyere-mények	Korona
1 „	600,000
1 „	400,000
1 „	200,000
2 „	100,000
1 „	90,000
1 „	80,000
1 „	70,000
2 „	60,000
1 „	40,000
5 „	30,000
1 „	25,000
7 „	20,000
3 „	15,000
31 „	10,000
67 „	5,000
3 „	3,000
432 „	2,000
763 „	1,000
1238 „	500
90 „	300
31700 „	200
3900 „	170
4900 „	130
50 „	100
3900 „	80
2900 „	40

50000 nyere-mény és jutalom 13.160,000 kor. összegben, mely 6 osztályban sorsolattatik ki.

Az 1897. évi február hó 27-iki törvény szerint a kis lutri megszűnik és ezen osztályosorsjáték által pótolttatik. Németországban ezen nemű sorsjátékok már 100 év óta fennállanak és az illető sorsjegyek eladttak. Nálunk Magyarországon is emelkedik iránta az érdeklődés, mert a sorsjegyek legnagyobb része biztos kezekben van. Nemsokára ilyenek csak ráfizetéssel lesznek kaphatók. Azért ajánljuk, hogy a vétellel ne késünk.

A magyar osztályosorsjáték áll:

100.000 és **50.000**
eredeti sorsjegyből és pénznyere-ményből.

A nyere-mény esélyek oly előnyök, hogy az eddigi kis lutri, vagy egy igérvény vétele ezzel nem is hasonlítható össze. Ily előnyös esélyekkel szemben mindenki nyujtsa kezét a szerencsének viszonyaihoz képest.

Az összes 50.000 nyere-mény a mellette álló nyere-mény jegyzékből látható; ezen nyere-mények 6 részben lesznek kisorsolva és a nyerő sorsjegy készpénzben kifizettetik.

A sorsjegyek ára az első huzáshoz:

Ár	egység	eredeti sorsjegy
6 frt	egy egész	„
3 „	egy fél	„
1.50 „	egy negyed	„
0.75 „	egy nyoleczad	„

A huzások a fővárosi vigadó épületében nyilvánosan történnek a m. kir. kormány felügyelete alatt és egy kir. közjegyző előtt. A huzásnál mindenki jelen lehet.

Mi üzlethelyiségünkben elárusítjuk vagy utánvétellel vagy az összeg postautalványnyali beküldése ellenében ajánlott levélben elküldjük az eredeti sorsjegyeket. Minden egyes vevő nevét azonnal feljegyezzük és vevőink minden egyes huzás után megkapják a kimerítő sorsolási jegyzéket.

Rendelvényeket folyó évi október hó 9-ig fogadunk el.

Török A. és Társa

a m. kir. szabad. osztályosorsjáték főelárusító,

BUDAPEST, Váci-körut 4./P. szám.

Vasuti menetrend.

Ervényes 1897. évi május hó 1-től

Budapest-M.-Sziget:

Budapest	ind.	940	215	705		
Debreczen	"	407	659	305	530	758
Nagy-Károly	"	619	823	519	757	1105
Szatmár érk.		715	907	618	903	1227
" ind.		725	908	631	1149	(tovább ne m megy)
M.-Sziget "		1100	1140	950	700	

M.-Sziget-Budapest.

M.-Sziget	ind.	356	400	600	1030	—
Szatmár	érek.	709	630	906	241	—
"	ind.	716	631	914	242	400
Nagy-Károly érk.		815	717	1013	402	518
Debreczen	"	1022	843	1216	658	750
Budapest	"	545	150	810	innen csak P. Ladányig megy	

Szatmár-Nagybánya és viszont.

Szatmár	ind.	643	730
Szinér-Váralja	érek.	841	919
Nagy-Bánya	"	1003	1041
Nagy-Bánya	ind.	545	325
Szinér-Váralja	érek.	708	450
Szatmár	"	856	638

A vastag betűvel jelzett idők a gyorsvonatok közlekedési idejét, az aláhuzott idők az éjjeli idők jelzik.

10982/1897 tksz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szatmárnémeti kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Pongrácz Károly és neje** szatmári lakos végrehajthatónak **Berey Józsefné szül. Szalay Julianna** szatmári lakos végrehajthatást szenvedő elleni 18 frt tőke követelés és összes járuléka iránti végrehajthatási ügyében a szatmárnémeti kir. törvényszék területén lévő szatmár városában fekvő, a szatmárnémeti 1143 sz. tjkvben A + 1. rend 1203 helyrajzi Zárda-utca 10. népsorszámu ingatlanra az árverést 720 forintban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1897. évi december hó 3-ik napján délelőtti 9 óra-kor** ezen kir. törvényszék árverező helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, 72 forint készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42.-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szatmárt, 1897. szeptember 2-ik napján.

A szatmárnémeti kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Krasznay Sándor,
kir. tszéki albiró.

Ditmár R. petroleum és olajlámpák.

Ajánlom a jelen idényre dusan felszerelt

petroleum

lámparaktáramat,

kiházásitási készletemet, melyekből mindég nagy raktárt tartok és igen olesó áron árusítom.

Ajánlom a legjobb minőségű francia, cseh- és magyar

ivókészleteimet,

berndorfi, alpacca, és cinaczel evőeszközöket, üveg, porcellán és majolika oszonnás készleteimet, francia porcellán figurák, terakota és majolika dísz tárgyak olesó és csinos kivitelben.

VAS-MOSDÓK,

pléh és fatálczák,

háztartási és konyha-berendezési cikkek

nagy választékban. Helybeli és vidéki épület üvegezésekre költségvetéssel készséggel szolgálók, levélbeli leg tett megrendeléseket gyorsan és pontosan elintézek.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

Teljes tisztelettel

Győry Károly.

Edison izzó-lámpák villanyvilágításhoz.

UJ RUHAÜZLET!

KLEIN TESTVÉREK

NŐI- ÉS FÉRFI-RUHARAKTÁRA.

Van szerenesénk ugy a helybeli, mint a vidéki tisztelt vevő közönség beeres tudomására hozni, hogy **Kazinczy-utczában** levő **üzletünket a Deák-térre,** a **nagy tőzsde szomszédságába helyeztük át.**

Egyszersmind ajánljuk **ujjonnan** felszerelt **raktárunkat,** u. m.:

legujabb őszi és téli

női jaquetok, szövet- és szörme gallérok, körköpenyek, bundák,

ugyszintén férfi, fiu- és gyermek-

öltönyök, őszi és téli felöltők, mikadó kabátok, loden köpenyek, férfi és fiu mentsikoffok, utazó és városi bundák

a legolesőbb gyári áron.

Midőn a n. é. közönség b. látogatását kérjük, szolid és pontos kiszolgálásról előlegesen is biztosítva maradtunk

kiváló tisztelettel

KLEIN TESTVÉREK

kereskedelmi és iparbank palotájában.

SZOLID és PONTOS KISZOLGÁLÁS!

Férfi, fiu- és gyermek ruhák!

Dús választék női felöltőkben!

ORGONA-ÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

Rieger testvérek

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger testvérek Jägerndorfi (Osztr. Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyárának főkjé. Legolesőbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 23 évi fennállása óta

540 új orgonát

épített, melyek közül **186** esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz, Olasz és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek

ingyen és bérmentve.

Magyarország legrégebb
egyházi szerek és zászlók
gyára.

Oberbauer Alajos utóda,

József főherceg es. és kir. fensége
és Klotild főhercegné asszony ó es.
és kir. fensége udvari szállítója.

Gyár és raktár:

BUDAPEST,

Váci-utca 14. szám.

Alapított 1863-ban.

Ötször kitüntetve.

Ajánlja:

miseruha és egyházi szerelvényekből dusan felszerelt nagy raktárát, mely bővelkedik **góth-, román és renaissance-stylü ruhákban**, valamint **ponti-fikáló szerekben**,

Egyházi és egyleti zászlókban, ércz- és faárúkban stb.

Árjegyzékek és költségtervezetek díj- és bérmentesen küldetnek.

 **Oltáregyleti szállító** 



Ruházati műterem
a főt. papság részére

a

„vörös kereszt“-hez

Kitüntetve: Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel
Boulogne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Waltergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl az 1897-iki őszi és téli idényre:

papi-, rend- és világi

R·U·H·Á·K·A·T;

ugymint:

havelokok, felöltők, papi kabátok, egész öltözetek stb., **szertartási ruhák**, santonok, ezimádák, reverendák, talárok stb. **szigoruan egyházi előírás szerint.**

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból, tartós és díszes kivitelben. **Szövetek méterszámra** is eladtnak.

Egyházi szerek

végleges megrendelés után **olesón** szállítatnak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

„PÁZMÁNY-SAJTÓ“

— SZATMÁR, —

DEÁK-TÉR 29-IK SZÁM.

Vállalkozik mindennemü

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁK

u. m.: tudományos és szépirodalmi könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, falragaszok, körlevelek, számlák, bál- és lakodalmi meghívók, eljegyzési kártyák, levélpapírok, borítékok, valamint névjegyek gyors, csinos és hibátlan elkészítésére a **legjutányosabb árak** mellett.

Tisztelettel

az igazgatóság.